

ΜΟΥΣΕΙΑ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ COVID-19

Περίληψη της Έκθεσης του ICOM στα Ελληνικά

Εισαγωγή

Η πανδημία COVID-19 διέκοψε τις δραστηριότητες των μουσείων σε όλο τον κόσμο, απειλώντας την οικονομική τους επιβίωση, αλλά και τη διαβίωση χιλιάδων επαγγελματιών μουσείων. Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων αντέδρασε στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης προσαρμόζοντας γρήγορα το έργο του ώστε να αντιμετωπιστούν όσο το δυνατό καλύτερα οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν τα μέλη του δικτύου του. Με την υποστήριξη των συνεργαζόμενων οργανισμών και με τη γνώση και την εμπειρία των Διεθνών Επιτροπών του, το ICOM διατύπωσε συστάσεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της αναγκαστικής διακοπής λειτουργίας των μουσείων. Ως διαμεσολαβητής εκ μέρους της μουσειακής κοινότητας, [ζήτησε από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων](#) να διαθέσουν επειγόντως κεφάλαια αρωγής προς τα μουσεία, το προσωπικό και τους επαγγελματίες.

Προκειμένου να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο, με τον οποίο η συνεχιζόμενη επιδημία COVID-19 επηρεάζει και θα επηρεάσει τον πολιτιστικό τομέα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, το ICOM [ξεκίνησε μια έρευνα για τα μουσεία σε παγκόσμιο επίπεδο](#). Η έρευνα αφορά πέντε θέματα: την κατάσταση που αντιμετωπίζουν τα μουσεία και το προσωπικό τους, τον αναμενόμενο οικονομικό αντίκτυπο, τους ψηφιακούς πόρους και την επικοινωνία, την ασφάλεια και τη συντήρηση των συλλογών, καθώς και τη θέση των ανεξάρτητων επαγγελματιών των μουσείων.

Η παρούσα έκθεση αναλύει σχεδόν **1.600 απαντήσεις** μουσείων και επαγγελματιών των μουσείων από 107 χώρες, σε πέντε ηπείρους, οι οποίες συλλέχθηκαν μεταξύ **7 Απριλίου και 7 Μαΐου 2020**.

Μια σημαντική πτυχή που ήρθε στο φως ήταν η ανισότητα των απαντήσεων που ελήφθησαν από διαφορετικές περιοχές του κόσμου (όπως αυτές ορίζονται από τις περιφερειακές υποδιαιρέσεις του ICOM), οι οποίες αναλύονται λεπτομερέστερα στην ενότητα "Προφίλ συμμετεχόντων". Για τον λόγο αυτό, τα συνολικά δεδομένα συνοδεύονται από δεδομένα καταναμημένα ανά περιοχή, όπου είναι δυνατόν.

Το ICOM αναγνωρίζει ότι τα δεδομένα της έρευνας ενδεχομένως δεν αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα για όλα τα μουσεία. Εντούτοις, οι απαντήσεις που ελήφθησαν επισημαίνουν **ένα εκτεταμένο κλίμα αβεβαιότητας** σχετικά με το μέλλον των πολιτιστικών ιδρυμάτων. Υπογραμμίζουν επίσης την ανάγκη να ανταποκριθούν οι κυβερνήσεις στο αίτημα να διασφαλισθεί το μέλλον των μουσείων και η πολύτιμη πολιτιστική κληρονομιά που αυτά διαφυλάσσουν. Τα μουσεία αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο της ταυτότητας των λαών και των εθνών, ένα ζωτικό παράγοντα για τις κοινότητες που εξυπηρετούν και, κατά συνέπεια, είναι βασικοί μοχλοί της τοπικής ανάπτυξης.

Περίληψη Αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με το 94,7% των συμμετεχόντων στην έρευνα, τον Απρίλιο 2020 σχεδόν όλα τα μουσεία του κόσμου παρέμειναν κλειστά εξαιτίας της πανδημίας COVID-19,.

Κατά τη διάρκεια του αναστολής λειτουργίας πολλά μουσεία **αύξησαν τις ψηφιακές τους δραστηριότητες**. Αν και σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι το μουσείο τους είχε ήδη παρουσία στα κοινωνικά μέσα ή και διέθετε τις συλλογές του στο διαδίκτυο πριν από το κλείσιμο, οι δραστηριότητες ψηφιακής επικοινωνίας αυξήθηκαν τουλάχιστον στο 15% των μουσείων. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σημείωσαν αύξηση για περισσότερα από τα μισά μουσεία που ερευνήθηκαν.

Οι περισσότεροι επαγγελματίες των μουσείων εργάστηκαν από το σπίτι: στο 84% των μουσείων που ρωτήθηκαν, η μεγάλη πλειοψηφία του προσωπικού εργάζεται εξ αποστάσεως για όσο διάστημα παραμένουν κλειστά. Η **κατάσταση απασχόλησης** των υπαλλήλων των μουσείων φαίνεται σχετικά **σταθερή**. Ωστόσο, σε 6% των

περιπτώσεων οι εποχιακές/ορισμένου χρόνου συμβάσεις είτε δεν ανανεώθηκαν είτε έχουν καταγγελθεί.

Αντίθετα, **η κατάσταση για τους ελεύθερους επαγγελματίες/εξωτερικούς συνεργάτες των μουσείων είναι ανησυχητική**: 16,1% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι είχαν απολυθεί προσωρινά και 22,6% δεν είχαν ανανεώσει τα συμβόλαιά τους. **Ο συγκεκριμένος τομέας των επαγγελματιών των μουσείων είναι αβέβαιος**: 56,4% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι αναμένουν να ανασταλεί η καταβολή της αμοιβής τους ως αποτέλεσμα της κρίσης, ενώ το 39,4% δήλωσε ότι οι εταιρείες τους θα αναγκαστούν να μειώσουν τον αριθμό του προσωπικού.

Παρομοίως, σχεδόν όλα τα μουσεία χρειάστηκε να μειώσουν τις δραστηριότητές τους ως συνέπεια της πανδημίας COVID-19: **σχεδόν το ένα τρίτο θα κάνει περικοπές, και περισσότερα από ένα στα δέκα μπορεί να αναγκαστούν να κλείσουν δια παντός**. Σχετικά με τα προγράμματα που οργανώνουν τα μουσεία, το 82,6% των ερωτηθέντων αναμένει μείωσή τους και το 29,8% προβλέπει περικοπές στα αντίστοιχα τμήματα (όπως εκπαιδευτικά, επικοινωνίας κ.ά.). Τέλος, το 12,8% των συμμετεχόντων φοβούνται ότι το μουσείο τους μπορεί να κλείσει.

Η διακοπή λειτουργίας θα επηρεάσει ιδιαίτερα τις περιοχές όπου τα μουσεία είναι λίγα και έχουν ιδρυθεί πρόσφατα και οι υποδομές τους είναι ακόμη ανεπτυγμένες και σταθερές: στις αφρικανικές, ασιατικές και αραβικές χώρες σε ποσοστό 24%, 27% και 39% αντίστοιχα, εκφράζεται ανησυχία ότι τα μουσεία ενδέχεται να κλείσουν, σε σύγκριση με μόλις 12% στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, 10% στη Βόρεια Αμερική και 8% στην Ευρώπη.

Σε γενικές γραμμές, τα μουσεία **συνέχισαν απρόσκοπτα το έργο τους στους τομείς της διατήρησης και ασφάλειας των συλλογών και γενικά της πολιτιστικής κληρονομιάς** καθ' όλη τη διάρκεια της αναστολής λειτουργίας: περίπου το 80% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι τα μέτρα ασφάλειας διατηρήθηκαν ή αυξήθηκαν για να αντιμετωπιστεί η αναγκαστική απουσία προσωπικού. Ωστόσο, στην Αφρική, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική τα μέτρα αυτά θεωρήθηκαν ανεπαρκή από σχεδόν το 20% των ερωτηθέντων.